

ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1833 ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΕΘΙΜΩΝ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠ' ΑΥΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ*

6. ΜΥΚΟΝΟΥ

Ἔθος τῆς πατρίδος μας Μυκόνου.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ζήτημα.

Ἐὰν τελευτήσῃ τις ἀδιάθετος, κληρονομοῦν τὴν πατρομητρικὴν τῶν περιουσίαν ὅλα τὰ τέκνα ἐξ ἴσου, ἀνεξαιρέτως θηλυκά τε καὶ ἀρσενικά.

Πολλάκις αἱ μητέρες προικίζουν καὶ εἰς τὰ θηλυκὰ τέκνα ἐκ τοῦ ἀνδρός τῶν τὰ πράγματα, ἔὰν ἐκ μέρους τῶν ἀρσενικῶν τέκνων γενῇ παράβλεψις, εἰ δὲ μὴ λαμβάνουν τὸ τῆς ἀναλογίας τῶν, ὁ δὲ γαμβρὸς ἀποζημιοῦται ἀπὸ τὰ τῆς πενθερᾶς του.

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον.

Δὲν δύνανται οἱ ἔχοντες τέκνα γονεῖς εἰς τοὺς συγγενεῖς ἑαυτῶν νὰ διανέμουν τὴν περιουσίαν τῶν, ἀλλ' εἰς μόνον τὰ τέκνα τῶν, δηλ. εἰς τὸ μὲν ὀλιγώτερον μέρος περιουσίας, εἰς δὲ τὸ πλειότερον.

Πολλάκις ὁμως συμπίπτει νὰ ἀποκληρῶνται τὰ τέκνα, ἔὰν ὑπάρχωσι αἰσχρότης· τὰ δὲ πατρικὰ πράγματα δικαιοματικῶς μεταβαίνουν εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τὰ ιδιόκτητα πράττει ὅπως καὶ ὅπου βούλει ὁ πατήρ.

Ὡς πρὸς τὸ τρίτον.

Ἐὰν τελευτήσῃ τις ἀδιάθετος εἰσέρχονται εἰς τὴν κληρονομίαν τὰ τέκνα του, ἔὰν δὲ δὲν ἔχῃ, οἱ ἐπιζῶντες γονεῖς του, εἰ δὲ οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς, οἱ συγγενεῖς ὁμως προσδιορίζουν καὶ ἓν μέρος περιουσίας διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ τεθνεῶτος.

Ὡς πρὸς τὸ τέταρτον.

Ἐὰν τελευτήσῃ ὁ εἷς ἐκ τῆς συζυγίας ἀδιάθετος, ὁ ἐπιζῶν, γυνή τε ἢ ἀνὴρ, καρπορῶγει ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος ἕως οὔ μένει εἰς τὴν τιμὴν τοῦ τεθνεῶτος, τοῦτέστιν ἀνύπανδρος, ἔὰν δὲ ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον, ἡ περιουσία ἀπέρχεται εἰς τοὺς προθύμους. Πολλάκις ὁμως συμβαίνει, νὰ τελευτήσῃ ὁ εἷς ἐκ τῶν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 130 τοῦ 6 (1955) τεύχους τῆς Ἑπετηρίδος τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου.

¹ Καὶ αἱ ἐν τῷ παρόντι τεύχει ἀπαντήσεις δημοσιεύονται ἀπασφάλaktως ἐξ ἀντιγράφων τοῦ εἰς τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους εὗρισκομένου Ἀρχείου τοῦ Γιάννη Βλαχογιάννη (βλ. Ἑπετηρίδα, ἐνθ' ἀν., 122 σημ. 1). Ταῦτα προέρχονται: τῆς Μυκόνου ἐξ ἀνεπισήμου ἀντιγράφου τῆς Πάρου, ἢ β' τῆς Φολεγάνδρου ὡς καὶ τῆς Ἀμοργοῦ ἐκ τῶν πρωτοτύπων· ἡ δὲ α' τῆς Φολεγάνδρου ἐξ ἐπισήμου ἀντιγράφου.

συζύγων ἀδιάθετος ἀφήσας καὶ τέκνον, τὸ ὅποιον ὕστερον ἐτελεύτησε, τότε ἡ περιουσία τοῦ ἀποθανόντος διαιρεῖται εἰς τρία μέρη καὶ τὸ μὲν λαμβάνει ὁ πατήρ αὐτοῦ ἢ οἱ συγγενεῖς ἐὰν δὲν ἔχῃ, τὸ δὲ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ ἕτερον ὁ ἐπιζῶν ἐκ τῶν συζύγων.

Ὡς πρὸς τὸ πέμπτον.

Δὲν δύναται τὰ μὲν ἀρσενικὰ τέκνα νὰ κληρονομοῦν τὰ τοῦ πατρός, τὰ δὲ θηλυκὰ τὰ τῆς μητρός, ἀλλ' ἀδιακρίτως ἕκαστον καὶ ἐκ τῶν τῆς μητρός καὶ πατρός λαμβάνει τὸ ἀναλογοῦν εἰς αὐτὸ μέρος.

Ὡς πρὸς τὸ ἕκτον.

Δὲν δύναται ἡ ὑπανδρευθεῖσα γυνὴ καὶ λαβοῦσα τὴν προῖκα τῆς, νὰ τὴν καταβάλλῃ καὶ μὲ τὰς ἐπιλοιπὰς ἀδελφὰς νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου, οὔτε νὰ ἐπιστρέψῃ τι εἰς τοὺς γονεῖς τῆς.

Πολλάκις προικισθέντα ἀρσενικὰ ἢ θηλυκὰ τέκνα ἐπιστρέφουν ἐκ τῆς προικισθείσης προικὸς μέρος πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς των διὰ μυστικῆς καὶ ἰδιατέρας συμφωνίας, ἀλλ' ἡ τοιαύτη συμφωνία δὲν εἶχε οὐδεμίαν δύναμιν, ὥς ἀποκτιοῦσα καὶ βλάπτουσα τὸν ἕνα ἐκ τῶν συζύγων.

Ὡς πρὸς τὸ ἑβδομον.

Ἐὰν θυγάτηρ ὑπανδρευθῇ μετὰ τὸν θάνατον τῶν πατέρων τῆς ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ ὅχι μόνον ἐλάμβανεν ἐκ τῆς περιουσίας ἴσον μέρος μὲ αὐτούς, ἀλλὰ καὶ περισσότερον οὐχὶ βίᾳ, ἀλλ' ἰδίᾳ αὐτῶν προαιρέσει.

Ὡς πρὸς τὸ ὄγδοον.

Δὲν δύναται ὁ ἀνὴρ νὰ πωλήσῃ ἢ νὰ προικίσῃ τὰ τέκνα του ἀπὸ τὰ τῆς γυναικὸς του πράγματα, ἀλλ' ἡ ἰδία γυνή, ἀλλ' ἐὰν πωλήσῃ ἢ δώσῃ πρέπει νὰ εἶναι ἐφοδιασμένος μὲ ἐπιτροπικὸν παρ' αὐτῆς, διότι πᾶσα πράξις τοῦ ἀνδρὸς ὥς πρὸς τὰ κτήματα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ λογίζεται ἀνίσχυρος, θεωρουμένων τῶν τοιούτων κτημάτων ἀναφαιρέτων ἀπὸ τὴν τοῦ γάμου κοινότητα.

Ἐκτὸς τῶν ἄνω ἐθίμων εἶναι καὶ τὸ ἐφεξῆς.

Ἰσχυρὰ ἐνομίζετο ἐκείνη ἡ διαθήκη, ἣτις ἤθελεν εἰσθε ὑπογεγραμμένη παρὰ τοῦ Μνήμονος καὶ ἐπικυρωμένη παρὰ τῶν Δημογερόντων.

Ἰσχυρὰ ἐνομίζετο καὶ ἡ γεγραμμένη διαθήκη παρὰ τοῦ διαθέτου καὶ περικλεισμένη ἢ ἐνεχειρίζετο πρὸς τὸν πνευματικόν του ἢ ἐτίθετο εἰς τὰ ἔγγραφα τοῦ ἰδίου διαθέτου.

Συνέβαιεν, ὥστε ὁ διαθέτης μετὰ τὴν διαθήκην του σώας ἔχων ἀκόμη τὰς φρένας νὰ κάμῃ δευτέραν σκέψιν καὶ νὰ θελήσῃ ἀπὸ τὰ διαθέσαντα νὰ ἀναιρέσῃ τὶ ἐνώπιον δύο μαρτύρων καὶ τοῦ ἐξομολογοῦντος αὐτοῦ πνευματικοῦ ἐδήλῃ τὴν τοιαύτην θέλησίν του, ἣτις κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ πνευματικοῦ καὶ τῶν μαρτύρων γραφομένη παρὰ τοῦ Μνήμονος καὶ ἐπικυρωμένη παρὰ τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ Δημο-

γερόντων ἐγένετο εἶδος Κωδικέλλου καὶ εἶχε δύναμιν τῆς τελευταίας θελήσεώς του.

Ἡ γεγραμμένη διαθήκη παρὰ ἱερέως δὲν εἶχε οὐδεμίαν δύναμιν.

Διὰ τὰ ἔχῃ ἰσχὺν πᾶσα πώλησις, ἢ ἐγίνετο ἔγγραφον πωλητήριον παρὰ τοῦ πωλητοῦ ὑπογεγραμμένον ἢ παρὰ μαρτύρων, ἐὰν ὁ ἀγοραστής δὲν ἤξευρε τὰ γράφη ἢ ἐὰν ἦτο Μνήμων κατεχωρεῖτο τὸ πωλητήριον εἰς τὸ βιβλίον τούτου ὡς ἡ τάξις.

Εἰς τὰς μερικὰς πωλήσεις πρῶτον ἐπροτιμῶντο οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς, δεύτερον οἱ προσεγγίζοντες εἰς τὸ πωλούμενον, ἐὰν δέ τις ἐκ τῶν συγγενῶν ἦτον ἀπὼν, μετὰ δέκα ἡμέρας τῆς ἐλεύσεώς του εἶχε δικαίωμα τὰ ἀναλάβῃ τὸ πωληθέν, ἀφοῦ ἔδιδε τῆς ἀγορᾶς τὰ χρήματα καὶ τὰ δι' αὐτὸ γινόμενα ἔξοδα· δὲν ἐπροτιμᾶτο δὲ οὐδεὶς, ἐὰν διὰ δημοπρασίας ἐτελειοῦτο ἡ πώλησις.

Πολλάκις ὅμως ἀνηροῦντο αἱ γινόμεναι, εἴτε μερικῶς εἴτε διὰ δημοσίου τρόπου πωλήσεως, ὅταν ἤθελεν ἀνακαλυφθῇ, ὅτι τὸ πωληθέν ἐδόθη εἰς τιμὴν ὀλιγωτέραν τῆς παριστανομένης ποσότητος καὶ τοῦτο διὰ δολίου τρόπου, ὅπως παραιτηθῇ ἐξ αὐτοῦ τοῦ κτήματος ὁ ἔχων πλειότερον δικαίωμα συγγενής.

Τὰ ἀνήλικα τέκνα δὲν δύνανται, ὅταν ἡλικιωθῶσι τὰ ἀναλάβωσι τὰ παρὰ τῶν πατέρων ἢ συγγενῶν των πωληθέντα πράγματα.

Μεταξὺ τῶν συγγενῶν ὁ ζητήσας πρῶτος τὰ τῷ γενῇ πώλησις χαίρει τὴν προτίμησιν.

Ἐὰν ὁ πατὴρ ἐπροίκισε τρία τέκνα καὶ ἔπειτα ἀπέθανεν ἀδιάθετος, ἀφήσας καὶ ἄλλα, τὰ προικισθέντα δὲν συμμετέχουν ἀπὸ τὴν μείνασαν περιουσίαν οὐδόλως μετὰ τῶν ἀπροικίστων.

Τὰ νόθα δὲν ἔχουν κληρονομικὸν δικαίωμα.

Ἐὰν τις χωρὶς δικαίωμα κληρονομίας προτελευτήσῃ, τὸ δικαίωμα τοῦτο μεταβαίνει εἰς κληρονόμους του π.χ. τὰ τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ τέκνα, οἷον τὰ ἀνήψια κληρονομοῦν ἴσα μὲ τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς θεῖους των.

Τὰ περὶ ἀφιερωμάτων ἔγγραφα εἶναι ἰσχυρότερα παρὰ τὰ πωλητήρια. Εἶχον τὴν ἰδίαν δύναμιν καὶ παρὰ τοῦ Μνήμονος γινόμενα προικοσύμφωνα καὶ τὰ παρὰ τῶν πατέρων.

Τὰ πράγματα τῆς γυναικὸς δὲν καταλύονται.

Ἡ γυνὴ δὲν δύναται τὰ κάμη αὐξήσῃν, ἀλλὰ τοῦ ἀνδρὸς λογίζεται πάντοτε καὶ ἐὰν ἤθελε κάμη.

Οἱ γονεῖς δύνανται ἐλθόντες εἰς ἀνάγκην τὰ πωλήσωσιν ἐκ τῶν προικισμένων πραγμάτων.

Ἡ ἀνταλλαγὴ ἔχει ἰσχυροτέραν δύναμιν παρὰ αἱ πωλήσεις, ὅταν εἶναι ἀκίνητον ἀντὶ ἀκινήτου, καὶ εἰς τὰ τοιαῦτα δὲν ὑπάρχει προτίμησις, οὔτε εἰς τοὺς συγγενεῖς οὔτε εἰς τοὺς πλησίον, ἐκτὸς ἐὰν μεσολαβῇ δόλος.

Εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τῶν γονέων δὲν ὑπόκεινται τὰ τέκνα, ἐὰν δὲν ἔλαβον κληρονομίαν, οὔτε ἡ γυνὴ ἐὰν δὲν ἀναδεχθῇ τὴν ὑποχρέωσιν ἐθελουσίως.

Εἰς τὰ χρέη τῶν ὑπεξουσίων τέκνων οἱ γονεῖς δὲν ὑποχρεοῦνται.

Ἐγίνοντο δάνεια δι' ὁμολογιῶν μὴ ὑπογεγραμμένων καὶ μαρτύρων, αἱ μὲν διὰ τοῦ Μνήμονος, αἱ δὲ παρὰ τοῦ δανειστοῦ κατ' εὐθείαν, τὰ δὲ μὴ δι' ὁμολογιῶν εἰς τὰ κατάστιχα δι' ἐνθύμησιν μόνον, τὰ ὅποια ἦσαν ἀναμφισβήτητα ὡς αἱ ὁμολογίαι.

Ἐγίνοντο καὶ συμφωνίαι διὰ μόνου ἁπλοῦ λόγου, αἵτινες διελύοντο δι' ὄρκου, ἐὰν ἀντέλεγεν ὁ εἷς ἐκ τῶν συμφωνούντων.

Ὑπῆρξε καὶ σύστημα νὰ ἐκλέγωνται δύο Δημογέροντες μὲ τὴν τοῦ λαοῦ πλειψηφίαν κατ' ἔτος· οὗτοι εἶχον δικαίωμα νὰ κρίνωσι καὶ νὰ αποφασίζωσι μέχρι τῆς ποσότητος τῶν ἑκατὸν γροσίων. Ἐὰν δὲ συνέπιπτε φιλονεικία περὶ διαθηκῶν ἢ προικοσυμφώνων, συνερχόμενοι καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν εὐὑπολήπτων ὑποκειμένων ἀπεφάσιζον, τῶν ὁποίων ἡ ἀπόφασις οὔσα ὑπογεγραμμένη, ἦτο στερεὰ καὶ δὲν ἐξεκαλεῖτο εἰς οὐδεμίαν ἀνωτέραν ἐξουσίαν. Ἐὰν δὲ καὶ περὶ ἐμπορίου διωρίζοντο αἵρετοὶ κριταὶ διὰ συννυποσχετικοῦ ἐπικυρωμένου παρὰ τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ Δημογερόνων, ἀφοῦ δὲ καὶ ἐκπληροῦτο ὁ τῆς καταπαύσεως τῆς τοιαύτης Δημογεροντίας χρόνος ἀπέδιδον λόγον τῶν πράξεών των δηλ. τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, παραδεδωγμένων καὶ παρὰ τοῦ λαοῦ τῶν χρεῶν, τὰ ὅποια δι' ἀνάγκην τῆς κοινότητος ἤθελον γείνει καὶ τὰ ὅποια εἰς τὸ παιθητικὸν βιβλίον καταχωρούμενα ἀποτεθειμένον μετὰ τῶν ἐπιλοίπων ἐγγράφων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐφυλάττετο εἰς τὸ Μημονεῖον.

Τὰ παρόντα ἔθιμα ἐπικρατοῦν ἐκπαλαι εἰς τὴν Νῆσον μας ταύτην.

Προσέτι ὅταν τις κτηματίας δανεισθῇ χρήματα παρὰ ἐντοπίου ἐπομένως ἐξελθὼν τῆς πατρίδος μετεδανείσθῃ πάλιν παρ' ἄλλου ξένου, ἡ προτίμησις εἶναι εἰς τὸν πρωτοδανείσαντα ἐντόπιον, ὅστις πρῶτος ἀναλαμβάνει ὁλόκληρα τὰ χρήματά του, ἐκπληρούμενα ἀπὸ τὰ τοῦ δανεισθέντος κτήματα, τὰ ὑπόλοιπα τῶν ὁποίων (ἐὰν μείνωσι) λαμβάνει ὁ μεταδανείσας ξένος.

Καὶ τοῦτο διότι ὁ μὲν ἐντόπιος δανεῖζει διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ δανεισθέντος, ὁ δὲ ξένος μόνον διὰ τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ.

Ἐν Μυκόνῳ τῇ 20 Ἀπριλίου 1833 τρίτον.